

COVID-19: ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Προσαρμογή των χώρων εργασίας και προστασία των εργαζομένων

Επικαιροποίηση Δεκεμβρίου 2020

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2020

Περιεχόμενα

Γενικό πλαίσιο και πεδίο εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών	2
Εισαγωγή.....	2
Επικαιροποιήστε τη διαδικασία εκτίμησης κινδύνων και λάβετε κατάλληλα μέτρα	3
Ελαχιστοποίηση της έκθεσης στον COVID-19 στην εργασία	3
Επανάρρηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων μετά από περίοδο αναστολής λειτουργίας	5
Αντιμετώπιση του υψηλού ποσοστού απουσιών.....	6
Διαχείριση των εργαζομένων που εργάζονται από το σπίτι	6
Ενθαρρύνετε τη συμμετοχή των εργαζομένων.....	8
Μεριμνήστε για τους εργαζομένους που έχουν νοσήσει	8
Σχεδιάστε και αποκομίστε διδάγματα για το μέλλον.....	9
Διαρκής και επαρκής ενημέρωση	9
Κλάδοι και επαγγέλματα	9
Ειδικές ανά τομέα οδηγίες σχετικά με τον COVID-19	10

Γενικό πλαίσιο και πεδίο εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών

Οι παρούσες μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τους εργοδότες και τους εργαζομένους να παραμείνουν ασφαλείς και υγιείς σε ένα εργασιακό περιβάλλον που έχει αλλάξει σημαντικά λόγω της πανδημίας του COVID-19. Παρέχουν συμβουλές για τα εξής θέματα:

Εκτίμηση κινδύνων και κατάλληλα μέτρα

- ελαχιστοποίηση της έκθεσης στον COVID-19
- επανέναρξη των επαγγελματικών δραστηριοτήτων μετά από περίοδο αναστολής λειτουργίας
- αντιμετώπιση του υψηλού ποσοστού απουσιών
- διαχείριση των εργαζομένων που εργάζονται από το σπίτι

Συμμετοχή των εργαζομένων

Μέριμνα για τους εργαζομένους που έχουν νοσήσει

Σχεδιασμός και διδάγματα για το μέλλον

Διαρκής και επαρκής ενημέρωση

Πληροφορίες για κλάδους και επαγγέλματα

Οι κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν παραδείγματα γενικών μέτρων τα οποία, ανάλογα με τις εκάστοτε εργασιακές συνθήκες, μπορούν να βοηθήσουν τους εργοδότες να εξασφαλίσουν ένα κατάλληλο, ασφαλές και υγιές εργασιακό περιβάλλον κατά την ανάληψη επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή κατά την επιστροφή σε αυτές.

Το παρόν έγγραφο παρέχει συνδέσμους για σχετικές πληροφορίες από τον EU-OSHA, και περιλαμβάνει κατάλογο με πηγές από διάφορους παρόχους οι οποίες αφορούν διάφορους κλάδους και επαγγέλματα. Επισημαίνεται ότι οι πληροφορίες που περιέχονται στο παρόν έγγραφο καθοδήγησης δεν καλύπτουν τον κλάδο της υγειονομικής περίθαλψης, για τον οποίο υπάρχουν διαθέσιμες ειδικές συμβουλές (π.χ. από το [ECDC](#), τον [ΠΟΥ](#) και τη [CDC](#)).

Για ειδικές ερωτήσεις ή για ζητήματα που δεν εξετάζονται στο παρόν έγγραφο, μπορείτε να απευθυνθείτε στις τοπικές αρχές, π.χ. στην υπηρεσία υγείας ή στην επιθεώρηση εργασίας.

Εισαγωγή

Μετά την εμφάνιση της πανδημίας του νέου κορονοϊού 2019 (COVID-2019), τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έχουν θεσπίσει σειρά μέτρων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων που αφορούν τους χώρους εργασίας, για να καταπολεμήσουν την εξάπλωση της νόσου. Ο κόσμος της εργασίας έχει δεχθεί σοβαρό πλήγμα κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσης. Ως εκ τούτου, όλοι οι τομείς της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων, των εργοδοτών και των κοινωνικών εταίρων, πρέπει να συμβάλουν στην προστασία των εργαζομένων, των οικογενειών τους και της κοινωνίας εν γένει.

Η φύση και η έκταση των μέτρων εκτείνονται από τους περιορισμούς στη μετακίνηση και την αναστολή των μη απαραίτητων δραστηριοτήτων έως τους περιορισμούς στον αριθμό των ατόμων που βρίσκονται σε έναν χώρο, την απαγόρευση ορισμένων δραστηριοτήτων και την υποχρέωση τήρησης ατομικών μέτρων υγιεινής. Η εφαρμογή τους μπορεί να διαφέρει ανάλογα με την εξέλιξη της πανδημίας, τον τομέα, το επάγγελμα ή κάποιο χαρακτηριστικό του ατόμου που συνδέεται με την υγεία του. Λόγω των μέτρων αυτών, οι εργαζόμενοι ενδέχεται να υποχρεούνται να εργαστούν από το σπίτι ή, εάν η εργασία τους δεν μπορεί να εκτελεστεί εξ αποστάσεως, να μείνουν στο σπίτι.

Μόλις τα μέτρα οδηγήσουν σε ικανοποιητική μείωση του ρυθμού μετάδοσης του COVID-19, επιτρέπεται η επανέναρξη των επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Για τον σκοπό αυτό ακολουθείται συχνά μια σταδιακή προσέγγιση, βάσει της οποίας επιτρέπεται πρώτα η επανέναρξη των επαγγελματικών δραστηριοτήτων που θεωρούνται απαραίτητες για την προστασία της υγείας.

Μολονότι ο εμβολιασμός θα οδηγήσει με την πάροδο του χρόνου σε χαλάρωση των μέτρων, δεν είναι σαφής ούτε ο τρόπος ούτε ο βαθμός επανέναρξης των συνήθων επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Είναι εξαιρετικά πιθανό ορισμένα μέτρα να παραμείνουν σε ισχύ για κάποιο χρονικό διάστημα ή να

τεθούν εκ νέου σε ισχύ κάποια χρονική στιγμή, ώστε να αποφευχθεί η αύξηση του ποσοστού κρουσμάτων στο μέλλον.

Η κρίση του COVID-19 ασκεί πίεση στους εργοδότες και στους εργαζομένους, αναγκάζοντάς τους είτε να εφαρμόσουν νέες διαδικασίες και πρακτικές σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα είτε να αναστείλουν τις επαγγελματικές και επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. Στο πλαίσιο αυτό, η επαγγελματική ασφάλεια και υγεία προσφέρει πρακτική υποστήριξη για την επιστροφή στον χώρο εργασίας ή τη διατήρηση της εργασίας, ενώ συμβάλλει παράλληλα στον περιορισμό της μετάδοσης του COVID-19.

Επικαιροποιήστε τη διαδικασία εκτίμησης κινδύνων και λάβετε κατάλληλα μέτρα

Όπως και σε κανονικές συνθήκες εργασίας, ο εντοπισμός και η [εκτίμηση των κινδύνων](#), τόσο στο φυσικό όσο και στο ψυχοκοινωνικό εργασιακό περιβάλλον, είναι η αφετηρία για τη διαχείριση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας (ΕΑΥ) σύμφωνα με τα μέτρα για τον COVID-19. Οι εργοδότες είναι υποχρεωμένοι να αναθεωρούν τη διαδικασία εκτίμησης κινδύνων όταν γίνεται κάποια αλλαγή στις εργασιακές διαδικασίες, και να λαμβάνουν υπόψη όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν την ψυχική υγεία. Κατά την αναθεώρηση της διαδικασίας εκτίμησης κινδύνων, θα πρέπει να δίνεται προσοχή σε αφύσικες καταστάσεις ή σε καταστάσεις που προκαλούν προβλήματα, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο αυτές μπορούν να συμβάλουν στην ενδυνάμωση της επιχείρησης σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Να θυμάστε τη σημασία της συμμετοχής των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους στην αναθεώρηση της διαδικασίας εκτίμησης κινδύνων και να απευθύνετε στον πάροχο υπηρεσιών πρόληψης κινδύνων ή επαγγελματικής υγείας της εταιρείας σας, εφόσον υπάρχει. Μπορείτε να ζητήσετε επικαιροποιημένες πληροφορίες από τις δημόσιες αρχές σχετικά με την κατάσταση της νόσου COVID-19 στην περιοχή σας και να τις αξιοποιήσετε στην εκτίμησή σας. Μετά την επικαιροποίηση της διαδικασίας εκτίμησης κινδύνων, το επόμενο βήμα είναι η κατάρτιση σχεδίου δράσης με κατάλληλα μέτρα. Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα ζητημάτων που σχετίζονται με την πανδημία, τα οποία θα πρέπει να λάβετε υπόψη κατά την κατάρτιση του σχεδίου δράσης.

Ελαχιστοποίηση της έκθεσης στον COVID-19 στην εργασία

Για την εφαρμογή ασφαλών πρακτικών εργασίας με σκοπό τον περιορισμό της έκθεσης στον COVID-19 στην εργασία, απαιτείται αρχικά η εκτίμηση των κινδύνων και, στη συνέχεια, η εφαρμογή της [ιεράρχησης των ελέγχων](#). Αυτό σημαίνει την εφαρμογή μέτρων ελέγχου, αρχικά για την εξάλειψη του κινδύνου και, εάν αυτό δεν είναι εφικτό, για την ελαχιστοποίηση της έκθεσης των εργαζομένων. Ξεκινήστε πρώτα με τα συλλογικά μέτρα και, εάν είναι απαραίτητο, συνδυάστε τα με ατομικά μέτρα, όπως μέσα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ). Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα μέτρων ελέγχου, ωστόσο δεν ισχύουν όλα για όλους τους χώρους εργασίας ή για όλες τις θέσεις εργασίας λόγω της φύσης τους.

- Εκτελείτε μόνο τις απαραίτητες εργασίες προς το παρόν. Ενδεχομένως να είναι δυνατή η αναβολή κάποιων εργασιών έως ότου μειωθεί ο κίνδυνος. Εάν είναι δυνατόν, προσφέρετε τις υπηρεσίες εξ αποστάσεως (τηλεφωνικά ή μέσω βίντεο) και όχι αυτοπροσώπως. Φροντίστε να βρίσκονται στον χώρο εργασίας μόνο οι εργαζόμενοι που είναι απαραίτητοι για την εργασία και περιορίστε στο ελάχιστο την παρουσία τρίτων.
- Μειώστε όσο το δυνατόν περισσότερο τη σωματική επαφή μεταξύ των εργαζομένων (π.χ. κατά τη διάρκεια συναντήσεων ή στα διαλείμματα). Απομονώστε τους εργαζομένους που μπορούν να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους μόνοι τους με ασφάλεια και οι οποίοι δεν χρειάζονται εξειδικευμένο εξοπλισμό ή μηχανήματα που δεν μπορούν να μετακινηθούν. Για παράδειγμα, εφόσον είναι εφικτό, φροντίστε να εργάζονται μόνοι σε ένα άδειο γραφείο, σε αίθουσα προσωπικού, στο κυλικείο ή σε αίθουσα συσκέψεων. Εάν είναι δυνατό, ζητήστε από τους ευάλωτους εργαζομένους να εργαστούν από το σπίτι (άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και άτομα με [χρόνιες παθήσεις](#), όπως υπέρταση, πνευμονικά ή καρδιακά προβλήματα και διαβήτη, ή άτομα που [υποβάλλονται σε αντικαρκινική θεραπεία ή σε άλλου είδους ανοσοκατασταλτική θεραπεία](#) και [έγκυες εργαζόμενες](#)). Οι εργαζόμενοι με στενούς συγγενείς που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου ίσως θα πρέπει επίσης να εργαστούν από το σπίτι.

- Εξαλείψτε και, εάν αυτό δεν είναι δυνατό, περιορίστε τη σωματική επαφή με τους πελάτες ή μεταξύ των πελατών. Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαδικτυακών ή τηλεφωνικών παραγγελιών, με την ανέπαφη παράδοση ή την ελεγχόμενη είσοδο (ενώ παράλληλα πρέπει να αποφεύγεται ο συνωστισμός στους εξωτερικούς χώρους) και με την τήρηση αποστάσεων εντός αλλά και εκτός των εγκαταστάσεων.
- Η παράδοση ειδών θα πρέπει να πραγματοποιείται με παραλαβή ή παράδοση εκτός των εγκαταστάσεων. Ενημερώστε τους οδηγούς για τη σωστή υγιεινή εντός του οχήματος και εφοδιάστε τους με κατάλληλα απολυμαντικά τζελ και μαντηλάκια. Οι διανομείς θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα χρήσης χώρων όπως τουαλέτες, καφετέριες, αποδυτήρια και ντους, αλλά με τις κατάλληλες προφυλάξεις (π.χ. δυνατότητα εισόδου ενός μόνο ατόμου κάθε φορά και τακτικός καθαρισμός).
- Τοποθετήστε ένα αδιαπέραστο εμπόδιο μεταξύ των εργαζομένων, ιδιαίτερα εάν δεν μπορούν να τηρήσουν απόσταση δύο μέτρων μεταξύ τους. Τα εμπόδια μπορεί να είναι σχεδιασμένα ακριβώς για αυτόν τον σκοπό ή να είναι αυτοσχέδια, από αντικείμενα όπως πλαστικά φύλλα, διαχωριστικά, φορητές συρταριέρες ή αποθηκευτικές μονάδες. Θα πρέπει να αποφεύγονται αντικείμενα που δεν είναι στέρεα ή έχουν κενά, όπως γλάστρες ή καρότσια, ή αντικείμενα που δημιουργούν νέο κίνδυνο, για παράδειγμα κίνδυνο ολίσθησης ή πτώσης αντικειμένου. Εάν δεν είναι δυνατή η χρήση κάποιου εμποδίου, θα πρέπει να δημιουργήσετε πρόσθετο χώρο μεταξύ των εργαζομένων, μεριμνώντας, για παράδειγμα, ώστε να υπάρχουν τουλάχιστον δύο άδεια γραφεία από κάθε πλευρά.
- Εάν η στενή επαφή είναι αναπόφευκτη, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 15 λεπτά. Περιορίστε την επαφή μεταξύ των διαφόρων τμημάτων της επιχείρησης στην αρχή και στη λήξη κάθε βάρδιας. Οργανώστε τον χρόνο των διαλειμμάτων για φαγητό έτσι ώστε να μειωθεί ο αριθμός των ατόμων που βρίσκονται ταυτόχρονα στην καφετέρια, στην αίθουσα προσωπικού ή στην κουζίνα. Βεβαιωθείτε ότι βρίσκεται ένας μόνο εργαζόμενος κάθε φορά στις τουαλέτες και στα αποδυτήρια. Τοποθετήστε ένα σήμα στην κύρια είσοδο το οποίο θα υποδεικνύει τότε είναι κατειλημμένες οι τουαλέτες, ώστε να διασφαλίσετε ότι εισέρχεται μόνο ένα άτομο κάθε φορά. Οργανώστε τις βάρδιες λαμβάνοντας υπόψη τις εργασίες καθαρισμού και απολύμανσης.
- Έχετε διαθέσιμο σαπούνι και νερό ή κατάλληλο απολυμαντικό χεριών σε βολικά σημεία και συμβουλευτείτε τους εργαζομένους να πλένουν συχνά τα χέρια τους. Καθαρίζετε τους χώρους σας συχνά, ιδιαίτερα τους πάγκους, τα πόμολα, εργαλεία και άλλες επιφάνειες που αγγίζουν συχνά οι άνθρωποι.
- Όπου είναι εφικτό, να εξασφαλίζεται ο καλός αερισμός, το άνοιγμα των παραθύρων και των θυρών, ώστε να είναι δυνατή η ροή καθαρού αέρα από τους εξωτερικούς χώρους.
- Σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις στην περιοχή σας, μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο χρήσης χειρουργικών ή «υγειονομικών» масκών προσώπου στον χώρο εργασίας και σε όλους τους κλειστούς, κοινόχρηστους χώρους, όπως αυτοκίνητα, μικρά φορτηγά οχήματα και δημόσιες συγκοινωνίες. Οι μάσκες αυτές έχουν σχεδιαστεί ως μέτρο υγιεινής για την πρόληψη της διασποράς του κορονοϊού μέσω σταγονιδίων που αποβάλλονται με τον βήχα ή το φτέρνισμα και πέφτουν στις επιφάνειες που αγγίζουν άλλα άτομα, καθώς και μέσω αερολυμάτων που εκπνέονται και παραμένουν αιωρούμενα στον αέρα έως ότου εισπνευσθούν από άλλα άτομα.
- Εάν έχετε εντοπίσει κίνδυνο μόλυνσης παρά την εφαρμογή όλων των εφικτών μέτρων ασφαλείας, εφοδιάστε το προσωπικό με όλα τα απαραίτητα ΜΑΠ. Είναι σημαντικό να εκπαιδευτούν οι εργαζόμενοι στην ορθή χρήση των ΜΑΠ και να διασφαλιστεί η τήρηση των διαθέσιμων κανονισμών και οδηγιών σχετικά με τη χρήση της [μάσκας προσώπου](#) και των [γαντιών](#).
- Αναρτήστε στην είσοδο του χώρου εργασίας και σε άλλα σημεία όπου θα είναι εμφανείς αφίσες που ενθαρρύνουν την παραμονή στο σπίτι όταν κάποιος είναι άρρωστος, τις ορθές πρακτικές για τον βήχα και το φτέρνισμα, καθώς και την υγιεινή των χεριών.
- Διευκολύνετε τη χρήση ατομικών παρά μαζικών μέσων μεταφοράς για τους εργαζομένους, για παράδειγμα εξασφαλίζοντας διαθέσιμο χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων ή χώρο για την ασφαλή στάθμευση των ποδηλάτων και ενθαρρύνοντας τους εργαζομένους να μεταβαίνουν στην εργασία με τα πόδια, εάν υπάρχει αυτή η δυνατότητα.

- Εφαρμόστε πολιτικές ευέλικτης χορήγησης άδειας και τηλεργασίας, ώστε να περιορίσετε την παρουσία στον χώρο εργασίας, όταν υπάρχει ανάγκη.
- Αποφύγετε την ανάθεση υπερβολικού φόρτου εργασίας στο προσωπικό καθαριότητας λαμβάνοντας κατάλληλα μέτρα, όπως αναθέτοντας καθήκοντα σε πρόσθετο προσωπικό και ζητώντας από τους εργαζομένους να αφήνουν καθαρό και τακτοποιημένο τον χώρο εργασίας τους. Εφοδιάστε τους εργαζομένους με χαρτομάντιλα και κάδους απορριμμάτων με πλαστική σακούλα, ώστε να μπορούν να αδειάσουν χωρίς να χρειάζεται να έρθει κάποιος σε επαφή με το περιεχόμενο.

Ανατρέξτε στη σελίδα [«COVID-19: οδηγίες για τους χώρους εργασίας»](#) για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την προετοιμασία του χώρου εργασίας σας στο πλαίσιο του COVID-19, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών στις οποίες θα πρέπει να προβείτε εάν βρεθεί στον χώρο εργασίας κάποιος που έχει νοσήσει, καθώς και συμβουλών σχετικά με τις μετακινήσεις και τις συναντήσεις. Υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες για τους [«μεθοριακούς και αποσπασμένους εργαζομένους»](#) (άτομα που εργάζονται σε μια χώρα και επιστρέφουν τακτικά στη χώρα όπου διαμένουν).

Επανάαρξη των επαγγελματικών δραστηριοτήτων μετά από περίοδο αναστολής λειτουργίας

Εάν ο χώρος εργασίας σας έχει παραμείνει κλειστός για κάποιο διάστημα για λόγους που σχετίζονται με τον COVID-19, καταρτίστε ένα σχέδιο για την επανάαρξη των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη την υγεία και την ασφάλεια. Στο πλαίσιο της κατάρτισης του σχεδίου, θα πρέπει να εξετάσετε τις ακόλουθες ενέργειες:

- Να επικαιροποιήσετε τη διαδικασία [εκτίμησης κινδύνων](#) όπως περιγράφεται παραπάνω και να ανατρέξετε στη σελίδα [COVID-19: οδηγίες για τους χώρους εργασίας](#).
- Να προσαρμόσετε τη διαρρύθμιση του χώρου εργασίας και την οργάνωση της εργασίας με στόχο τον περιορισμό της μετάδοσης του COVID-19, πριν από την πλήρη επανάαρξη των επαγγελματικών δραστηριοτήτων και πριν επιστρέψουν όλοι οι εργαζόμενοι στον χώρο εργασίας. Εξετάστε το ενδεχόμενο σταδιακής επανάαρξης των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή προσαρμογών. Φροντίστε να ενημερώσετε τους εργαζομένους σχετικά με τις αλλαγές και τις νέες διαδικασίες και να τους παράσχετε σχετική εκπαίδευση, εφόσον είναι απαραίτητο, πριν επιστρέψουν στην εργασία τους.
- Να επικοινωνήσετε με την υπηρεσία επαγγελματικής υγείας και με τον σύμβουλό σας σε θέματα υγείας και ασφάλειας, εφόσον υπάρχει, και να συζητήσετε μαζί τους το σχέδιό σας.
- Να δώσετε ιδιαίτερη προσοχή σε εργαζομένους που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου και να είστε έτοιμοι να προστατεύσετε τους πλέον ευάλωτους, όπως άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και άτομα με [χρόνιες παθήσεις](#) (όπως υπέρταση, πνευμονικά ή καρδιακά προβλήματα και διαβήτη), ή άτομα που [υποβάλλονται σε αντικαρκινική θεραπεία ή σε άλλου είδους ανοσοκατασταλτική θεραπεία](#) και [έγκυες εργαζόμενες](#). Να επιδείξετε επίσης προσοχή σε εργαζομένους που έχουν στο στενό οικογενειακό περιβάλλον τους άτομα που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου.
- Να εξετάσετε το ενδεχόμενο να λάβετε μέτρα στήριξης για εργαζομένους που μπορεί να υποφέρουν από άγχος ή στρες. Ανάλογα μέτρα είναι η επίδειξη ενδιαφέροντος από τους προϊσταμένους, οι οποίοι θα πρέπει να ρωτούν πιο συχνά τους εργαζομένους πώς είναι στην υγεία τους, η διευκόλυνση της επικοινωνίας ή της ανάπτυξης φιλικών σχέσεων μεταξύ συναδέλφων, οι αλλαγές στην οργάνωση της εργασίας και στα εργασιακά καθήκοντα, η εφαρμογή προγράμματος στήριξης των εργαζομένων ή η παροχή υπηρεσιών καθοδήγησης, καθώς και η δυνατότητα επικοινωνίας με υπηρεσία επαγγελματικής υγείας. Έχετε υπόψη σας ότι οι εργαζόμενοι μπορεί να έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες, όπως τη σοβαρή ασθένεια ή τον θάνατο συγγενή ή φίλου, ή να αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες ή προβλήματα στις προσωπικές τους σχέσεις.
- Οι εργαζόμενοι που επιστρέφουν στον χώρο εργασίας έπειτα από ένα διάστημα απομόνωσης, είτε ως ατομικό μέτρο είτε στο πλαίσιο συλλογικών μέτρων απομόνωσης, είναι πιθανό να έχουν

ανησυχίες, ιδιαίτερα για τον κίνδυνο μόλυνσης. Αυτές οι ανησυχίες, ιδίως εάν έχουν γίνει αλλαγές στην εργασία τους, μπορούν κάλλιστα να προκαλέσουν άγχος και προβλήματα ψυχικής υγείας. Όταν εφαρμόζονται μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης, όχι μόνο είναι πιθανότερη η εμφάνιση αυτών των προβλημάτων αλλά, επιπλέον, δεν υπάρχουν διαθέσιμοι οι συνήθεις μηχανισμοί αντιμετώπισης, όπως προσωπικός χώρος ή η συζήτηση των προβλημάτων με άλλους (βλ. [Επιστροφή στην εργασία μετά από άδεια ασθένειας λόγω προβλημάτων ψυχικής υγείας](#)). Ενημερώστε τους εργαζομένους σχετικά με τις δημόσια διαθέσιμες πηγές υποστήριξης και συμβουλών. Η οργάνωση [Mental Health Europe](#) παρέχει πληροφορίες για τον τρόπο διαφύλαξης της ψυχικής σας υγείας και για την αντιμετώπιση της απειλής του COVID-19.

- Οι εργαζόμενοι μπορεί να ανησυχούν σχετικά με τον αυξημένο κίνδυνο μόλυνσης στον χώρο εργασίας και ενδέχεται να μην θέλουν να επιστρέψουν. Είναι σημαντικό να κατανοήσετε τους προβληματισμούς τους και να τους ενημερώσετε σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί, καθώς και για την υποστήριξη που έχουν στη διάθεσή τους.

Αντιμετώπιση του υψηλού ποσοστού απουσιών

Ανάλογα με το ποσοστό κρουσμάτων στην περιοχή σας και τα πρωτόκολλα που έχουν τεθεί σε ισχύ, πολλοί από τους εργαζομένους σας ίσως να απουσιάζουν εξαιτίας του COVID-19. Εάν κάποιος εργαζόμενος βρίσκεται σε κατ' οίκον απομόνωση για προληπτικούς λόγους, ίσως μπορεί να συνεχίσει να εργάζεται εξ αποστάσεως (βλ. παρακάτω). Διαφορετικά, εάν δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα, ο εργαζόμενος δεν θα μπορεί να εργαστεί για κάποιο διάστημα.

Οι εργαζόμενοι που είναι επιβεβαιωμένο ότι έχουν μολυνθεί από τον COVID-19 ενδέχεται να απουσιάζουν και να μην μπορούν να εργαστούν για πολύ μεγαλύτερο διάστημα, ενώ όσοι έχουν νοσήσει σοβαρά μπορεί να χρειαστούν μεγαλύτερο διάστημα αποκατάστασης μετά τη θεραπεία τους. Επιπλέον, κάποιοι εργαζόμενοι μπορεί να απουσιάζουν επειδή πρέπει να φροντίζουν κάποιον συγγενή.

- Η απουσία μεγάλου αριθμού εργαζομένων, ακόμη και προσωρινά, μπορεί να προκαλέσει δυσχέρειες στη συνέχιση των δραστηριοτήτων. Ενώ οι διαθέσιμοι εργαζόμενοι θα πρέπει να είναι ευέλικτοι, είναι σημαντικό να μην βρεθούν σε κατάσταση που θα θέσει σε κίνδυνο την υγεία ή την ασφάλειά τους. Περιορίστε όσο το δυνατό περισσότερο τον πρόσθετο φόρτο εργασίας και βεβαιωθείτε ότι δεν διαρκεί για πολύ μεγάλο διάστημα. Οι προϊστάμενοι έχουν σημαντικό ρόλο στην παρακολούθηση της κατάστασης και στη μέριμνα ώστε κανένας εργαζόμενος να μην υφίσταται [υπερβολικό φόρτο εργασίας](#). Τηρήστε τους κανόνες και τις συμφωνίες για το ωράριο εργασίας και τα διαλείμματα και παράσχετε στους εργαζομένους το δικαίωμα να αποσυνδένονται από τα μέσα επαγγελματικής επικοινωνίας όταν δεν εργάζονται.
- Στην προσπάθεια προσαρμογής της εργασίας για να αντεπεξέλθετε στη μείωση του προσωπικού, για παράδειγμα με την εφαρμογή νέων μεθόδων και διαδικασιών και με την αλλαγή των ρόλων και των αρμοδιοτήτων, εξετάστε κατά πόσο το προσωπικό χρειάζεται επιπλέον κατάρτιση και υποστήριξη και βεβαιωθείτε ότι όλοι οι εργαζόμενοι έχουν την ικανότητα να εκτελέσουν τα καθήκοντα τα οποία τους ανατίθενται.
- Εκπαιδεύστε τους εργαζομένους ώστε να μπορούν εκτελούν βασικά καθήκοντα συναδέλφων τους και ο χώρος εργασίας να μπορεί να λειτουργεί ακόμη και αν απουσιάζουν βασικοί εργαζόμενοι.
- Εάν βασίζεστε σε προσωρινό προσωπικό, είναι σημαντικό να το ενημερώσετε σχετικά με τους κινδύνους στον χώρο εργασίας και να παράσχετε κατάρτιση, εάν χρειάζεται.

Διαχείριση των εργαζομένων που εργάζονται από το σπίτι

Στο πλαίσιο των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης που έχουν ληφθεί στα περισσότερα κράτη μέλη, οι εργαζόμενοι ενθαρρύνονται ή υποχρεώνονται να εργαστούν από το σπίτι εάν το επιτρέπει η φύση της εργασίας τους. Για πολλούς από αυτούς τους εργαζομένους μπορεί είναι η πρώτη φορά που εργάζονται εξ αποστάσεως και το εργασιακό τους περιβάλλον είναι πιθανόν να παρουσιάζει ελλείψεις από πολλές απόψεις σε σύγκριση με τον χώρο εργασίας τους. Η δυνατότητα προσαρμογής του οικιακού

περιβάλλοντος ποικίλλει ανάλογα με την κατάσταση του εργαζομένου, τον χρόνο και τους πόρους που έχει στη διάθεσή του για να κάνει προσαρμογές.

[Εδώ](#) υπάρχουν διαθέσιμες συμβουλές για την ασφάλεια και την υγεία κατά την εργασία από το σπίτι, οι οποίες ωστόσο απευθύνονται κυρίως σε όσους εργάζονται εξ αποστάσεως σε τακτική βάση ή για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ακολουθούν ορισμένες προτάσεις με στόχο την ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τους εργαζομένους που δεν έχουν μπορέσει να προετοιμάσουν κατάλληλα τον οικιακό τους χώρο εργασίας.

- Διενεργήστε διαδικασία εκτίμησης κινδύνων με τη συμμετοχή εργαζομένων που εργάζονται εξ αποστάσεως και των εκπροσώπων τους.
- Επιτρέψτε στους εργαζομένους να πάρουν προσωρινά στο σπίτι τον εξοπλισμό που χρησιμοποιούν στην εργασία (εάν δεν μπορούν να τον μεταφέρουν μόνοι τους, μπορείτε να φροντίσετε για την παράδοσή του). Ο εξοπλισμός αυτός μπορεί να περιλαμβάνει διάφορα αντικείμενα, όπως υπολογιστή, οθόνη, πληκτρολόγιο, ποντίκι, εκτυπωτή, καρέκλα, υποπόδιο ή φωτιστικό. Τηρήστε αρχείο με τα αντικείμενα που παίρνει ο καθένας, ώστε να αποφευχθεί η αναστάτωση όταν επιστρέψουν όλοι στη συνήθη εργασία τους.
- Δώστε στους εξ αποστάσεως εργαζόμενους [οδηγίες για την οργάνωση του γραφείου στο σπίτι](#), οι οποίες περιλαμβάνουν την εφαρμογή ορθών εργονομικών πρακτικών, π.χ. σωστή στάση σώματος και συχνή κίνηση, στον μέγιστο δυνατό βαθμό.
- Ενθαρρύνετε τους εργαζομένους να κάνουν συχνά διαλείμματα (περίπου κάθε 30 λεπτά) για να σηκώνονται όρθιοι, να κινούνται και να κάνουν διατάσεις.
- Προσφέρετε υποστήριξη στους εξ αποστάσεως εργαζομένους όσον αφορά τη χρήση του εξοπλισμού ΤΠ και του λογισμικού. Τα εργαλεία τηλεδιάσκεψης και βιντεοδιάσκεψης μπορεί να γίνουν απαραίτητα για την εργασία, αλλά μπορεί να δυσκολεύουν τους εργαζομένους που δεν έχουν συνηθίσει να τα χρησιμοποιούν.
- Βεβαιωθείτε ότι υπάρχει καλή επικοινωνία σε όλα τα επίπεδα, καθώς και με τα άτομα που εργάζονται από το σπίτι. Αυτή η επικοινωνία μπορεί να εκτείνεται από τις στρατηγικές πληροφορίες που παρέχονται από τα ανώτερα διοικητικά στελέχη μέχρι τα καθήκοντα των προϊσταμένων, χωρίς να παραβλέπεται η σημασία της καθημερινής κοινωνικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των συναδέλφων. Ενώ η πρώτη κατηγορία επικοινωνίας μπορεί να πραγματοποιείται μέσω προγραμματισμένων διαδικτυακών συναντήσεων, η δεύτερη μπορεί να ενθαρρύνεται μέσω διαδικτυακών συνομιλιών ή εικονικών συναντήσεων για καφέ.
- Μην υποτιμάτε τον κίνδυνο οι εργαζόμενοι να αισθανθούν απομονωμένοι και πιεσμένοι, καθώς αυτή η αίσθηση, όταν δεν υπάρχει υποστήριξη, μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα ψυχικής υγείας. Η αποτελεσματική επικοινωνία και η υποστήριξη από τον προϊστάμενο και από τους συναδέλφους, αλλά και η δυνατότητα διατήρησης μιας φιλικής σχέσης με τους συναδέλφους είναι σημαντική. Μπορείτε να διοργανώνετε τακτικές συσκέψεις του προσωπικού ή των ομάδων ή να μεριμνήσετε για την εκ περιτροπής προσέλευση των εργαζομένων στον χώρο εργασίας, εάν έχει ξεκινήσει η σταδιακή επιστροφή στην εργασία.
- Έχετε υπόψη σας ότι οι εργαζόμενοί σας μπορεί να έχουν σύντροφο που επίσης εργάζεται εξ αποστάσεως ή να έχουν παιδιά που ενδεχομένως χρειάζονται φροντίδα, καθώς δεν πηγαίνουν στο σχολείο, ή που πρέπει να συνδέονται εξ αποστάσεως για να συνεχίσουν τα σχολικά τους καθήκοντα. Άλλοι ενδέχεται να χρειάζεται να φροντίζουν ηλικιωμένους ή άτομα με χρόνιες νόσους και άτομα που βρίσκονται σε κατ' οίκον περιορισμό. Σε αυτές τις συνθήκες, οι προϊστάμενοι θα πρέπει να είναι ευέλικτοι όσον αφορά το ωράριο εργασίας και την παραγωγικότητα του προσωπικού τους, ενώ θα πρέπει να δείχνουν στους εργαζομένους την κατανόηση και την ευελιξία τους.
- Βοηθήστε τους εργαζομένους να θέσουν υγιή όρια μεταξύ της εργασίας και του ελεύθερου χρόνου, εξηγώντας τους με σαφήνεια πότε θα πρέπει να εργάζονται και να είναι διαθέσιμοι.

Ενθαρρύνετε τη συμμετοχή των εργαζομένων

Η συμμετοχή των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους στη διαχείριση της ΕΑΥ αποτελεί καθοριστικό παράγοντα επιτυχίας και νομική υποχρέωση. Το ίδιο ισχύει και για τα μέτρα που λαμβάνονται στους χώρους εργασίας σε σχέση με τον COVID-19, σε μια εποχή όπου οι εξελίξεις είναι ραγδαίες, με υψηλό επίπεδο αβεβαιότητας και άγχους μεταξύ των εργαζομένων και του πληθυσμού γενικότερα.

Είναι σημαντικό να συζητάτε εγκαίρως με τους εργαζομένους σας ή/και τους εκπροσώπους τους και τους εκπροσώπους για θέματα υγείας και ασφάλειας σχετικά με τις προγραμματισμένες αλλαγές και τον τρόπο λειτουργίας των προσωρινών διαδικασιών στην πράξη. Η επικοινωνία με τους εργαζομένους σας για την εκτίμηση των κινδύνων και τον σχεδιασμό τρόπων αντιμετώπισης αποτελεί σημαντικό μέρος των ορθών πρακτικών υγείας και ασφάλειας. Οι εκπρόσωποι για θέματα υγείας και ασφάλειας και οι επιτροπές υγείας και ασφάλειας βρίσκονται στην πλέον κατάλληλη θέση για να συμβάλουν στον σχεδιασμό προληπτικών μέτρων και να εξασφαλίσουν την επιτυχή εφαρμογή τους.

Σκεφτείτε επίσης πώς μπορείτε να εξασφαλίσετε την πρόσβαση των εργαζομένων μέσω εταιρειών προσωρινής απασχόλησης και των εξωτερικών συνεργατών στις ίδιες πληροφορίες με τους εργαζομένους που βρίσκονται σε άμεση σχέση εργασίας με την επιχείρηση.

Μεριμνήστε για τους εργαζομένους που έχουν νοσήσει

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, τα [συνηθέστερα συμπτώματα του COVID-19](#) είναι ο πυρετός, το αίσθημα κόπωσης και ο ξηρός βήχας. Ορισμένα άτομα μολύνονται αλλά δεν εμφανίζουν συμπτώματα και δεν αισθάνονται αδιαθεσία. Η πλειονότητα των ατόμων (περίπου το 80 %) αναρρώνει χωρίς να χρειαστεί ειδική θεραπεία. Ένα μικρό ποσοστό των ατόμων που μολύνονται από τον COVID-19 εμφανίζουν σοβαρά συμπτώματα και παρουσιάζουν δυσκολία στην αναπνοή. Οι ηλικιωμένοι και άτομα με υποκείμενα νοσήματα, όπως υψηλή αρτηριακή πίεση, καρδιακά προβλήματα ή διαβήτη, είναι πιο πιθανό να εμφανίσουν σοβαρά συμπτώματα.

Άτομα που έχουν νοσήσει σοβαρά μπορεί να χρειαστούν ειδική μεταχείριση, ακόμη και αφού κριθούν ικανά να επιστρέψουν στην εργασία. Υπάρχουν ορισμένες ενδείξεις ότι οι ασθενείς με κορονοϊό μπορεί να πάσχουν από μειωμένη πνευμονική χωρητικότητα μετά την προσβολή τους από τον ιό. Οι εργαζόμενοι που βρίσκονται σε αυτή την κατάσταση ίσως χρειαστεί να προσαρμόσουν την εργασία τους και ίσως χρειαστούν χρόνο εκτός εργασίας για να υποβληθούν σε φυσιοθεραπεία. Οι εργαζόμενοι που χρειάστηκε να μεταφερθούν σε μονάδα εντατικής θεραπείας (ΜΕΘ) μπορεί να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες. Ο ιατρός του εργαζομένου και η υπηρεσία επαγγελματικής υγείας, εφόσον υπάρχει, θα πρέπει να συστήσουν τον τρόπο και τον χρόνο επιστροφής του στην εργασία:

- **Μυϊκή αδυναμία.** Όσο περισσότερο διάστημα έχει παραμείνει κάποιος στη ΜΕΘ τόσο πιο σοβαρό είναι το πρόβλημα. Η μειωμένη μυϊκή ικανότητα εκδηλώνεται επίσης, για παράδειγμα, μέσω αναπνευστικών προβλημάτων. Ακόμη ένα σύνηθες αλλά λιγότερο συχνά αναγνωρισμένο φαινόμενο είναι το σύνδρομο της ΜΕΘ. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, το σύνδρομο αυτό παρουσιάζεται στο 30–50 % των ατόμων που εισάγονται σε ΜΕΘ και είναι συγκρίσιμο με τη διαταραχή μετατραυματικού στρες.
- **Προβλήματα μνήμης και συγκέντρωσης.** Αυτά τα προβλήματα συχνά εκδηλώνονται μόνο σε βάθος χρόνου. Δεν είναι πάντα εμφανή κατά το αρχικό στάδιο της επανέναρξης της εργασίας. Τα συμπτώματα που είναι εμφανή στην εργασία είναι προβλήματα μνήμης και συγκέντρωσης, δυσκολία ικανοποιητικής εκτέλεσης των καθηκόντων και επιδείνωση των δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να είστε σε εγρήγορση εάν γνωρίζετε ότι κάποιος είχε εισαχθεί σε ΜΕΘ. Η σωστή καθοδήγηση είναι πολύ σημαντική, επειδή είναι δύσκολο για κάποιους εργαζομένους να επιστρέψουν στο προηγούμενο επίπεδο απόδοσής τους.
- **Μεγάλο διάστημα αποχής από την εργασία.** Βάσει στοιχείων, το ένα τέταρτο έως το ένα τρίτο των ατόμων που εισάγονται σε ΜΕΘ μπορεί να εμφανίσει προβλήματα, ανεξαρτήτως ηλικίας. Περίπου το 50 % των ασθενών χρειάζεται ένα έτος αποχής από την εργασία του, ενώ έως και το ένα τρίτο μπορεί να μην επιστρέψει ποτέ.

Οι ιατροί εργασίας και οι υπηρεσίες υγείας βρίσκονται στην πλέον κατάλληλη θέση για να συστήσουν πώς μπορείτε να μεριμνήσετε για τους εργαζομένους που έχουν νοσήσει, καθώς και για προσαρμογές που ενδέχεται να απαιτούνται στην εργασία τους. Εάν δεν έχετε υπηρεσία επαγγελματικής υγείας, είναι σημαντικό να εξετάσετε αυτά τα θέματα με ευαισθησία και να σεβαστείτε την ιδιωτική ζωή και την εμπιστευτικότητα των εργαζομένων.

Έχετε υπόψη ότι οι εργαζόμενοι που έχουν νοσήσει με COVID-19 μπορεί να αντιμετωπίσουν κίνδυνο στιγματισμού και διακρίσεων.

Σχεδιάστε και αποκομίστε διδάγματα για το μέλλον

Παρότι ο εμβολιασμός κατά του COVID-19 θα οδηγήσει με την πάροδο του χρόνου στην εξάλειψη της τρέχουσας πανδημίας, είναι σημαντικό να καταρτίσετε ή να επικαιροποιήσετε τα σχέδια έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση κρίσης για την αναστολή της λειτουργίας και την επανέναρξη των δραστηριοτήτων στο μέλλον, όπως περιγράφεται στη σελίδα «[COVID-19: οδηγίες για τους χώρους εργασίας](#)». Ακόμη και οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν να καταρτίσουν έναν κατάλογο απαραίτητων ενεργειών που θα τους βοηθήσει στην κατάρτιση των εν λόγω σχεδίων, σε περίπτωση που προκύψει παρόμοιο συμβάν στο μέλλον.

Οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν την τηλεργασία για πρώτη φορά μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο να την υιοθετήσουν ως μια σύγχρονη, μακροπρόθεσμη εργασιακή πρακτική. Η πείρα που έχει αποκτηθεί στη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19 μπορεί να αξιοποιηθεί για τη θέσπιση πολιτικής και διαδικασιών τηλεργασίας ή για την αναθεώρηση της ήδη υφιστάμενης πολιτικής και των διαδικασιών.

Διαρκής και επαρκής ενημέρωση

Ο όγκος των πληροφοριών που σχετίζονται με τον COVID-19 μπορεί να είναι τεράστιος, με αποτέλεσμα να είναι δύσκολη η διάκριση των αξιόπιστων και ορθών πληροφοριών από τις ασαφείς και παραπλανητικές. Να ελέγχετε πάντα ότι η αρχική πηγή των πληροφοριών είναι ένας αναγνωρισμένος και έγκριτος πάροχος. Στις επίσημες πηγές ενημέρωσης για τον COVID-19 περιλαμβάνονται οι εξής:

- [Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας](#)
- [Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων](#)
- [Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#)
- [Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία](#)

Καθώς η πανδημική κρίση αρχίζει να υποχωρεί χάρη στον εμβολιασμό και τα μέτρα για την αντιμετώπιση του COVID-19 χαλαρώνουν, θα δημοσιεύονται πληροφορίες για συγκεκριμένους κλάδους, κοινότητες ή ομάδες, οι οποίες θα επικαιροποιούνται συχνά. Στη χώρα σας, τα υπουργεία υγείας και εργασίας θα παρέχουν σχετικές πληροφορίες και συνδέσμους για πιο εξειδικευμένες πηγές.

Κλάδοι και επαγγέλματα

Οι άνθρωποι που λόγω του επαγγέλματός τους έρχονται σε σωματική επαφή με πολύ κόσμο διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο να μολυνθούν από τον COVID-19. Πέραν των εργαζομένων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και στους κλάδους της ιδρυματικής και κατ' οίκον περίθαλψης, οι εργαζόμενοι σε νευραλγικές θέσεις που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο είναι, μεταξύ άλλων, όσοι εργάζονται στον κλάδο της προμήθειας τροφίμων και των λιανικών πωλήσεων, στην αποκομιδή απορριμμάτων, στις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, στην αστυνομία και στις δυνάμεις ασφαλείας, καθώς και στις δημόσιες συγκοινωνίες.

Με τον ίδιο τρόπο που ορισμένες χώρες περιόρισαν την εργασία σε κάποιους κλάδους έναντι άλλων — αναστέλλοντας συνήθως πρώτα τη λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των χώρων ψυχαγωγίας και διασκέδασης και τελευταία τις δραστηριότητες στους τομείς της βιομηχανίας και των κατασκευών— η επιστροφή στην εργασία μετά τη χαλάρωση των μέτρων μπορεί να ακολουθήσει την ίδια λογική, αλλά με αντίστροφη σειρά. Σε αρκετές χώρες διατίθενται ειδικές ανά τομέα οδηγίες σχετικά με τον COVID-19, ορισμένες εκ των οποίων παρατίθενται στη συνέχεια. Επισκεφθείτε τους ιστότοπους

του [EU-OSHA](#) ή της [εθνικής αρχής ή του ιδρύματος υγείας και ασφάλειας](#) της χώρας σας για περισσότερα παραδείγματα.

Ειδικές ανά τομέα οδηγίες σχετικά με τον COVID-19

Κατασκευές	Construction
Λιανικές πωλήσεις	Retail
Τρόφιμα	Food
Μεταφορές	Transport
Συντήρηση και οικιακές υπηρεσίες	Maintenance and domestic services
Ελεύθερος χρόνος και ψυχαγωγία	Leisure and entertainment
Εκπαίδευση	Education
Υπηρεσίες κομμωτηρίων	Hairdressing
Υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης	Health and care services
Αστυνόμευση και φυλακές	Policing and prisons
Λοιποί κλάδοι	Others
Εθνικές συλλογές (ενδεικτικές)	National compilations (non-exhaustive)

Επισημαίνεται ότι το παρόν έγγραφο επικαιροποιήθηκε στις 23 Δεκεμβρίου 2020. Το αντίστοιχο [άρθρο της OSHwiki](#) αναθεωρείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και οι σχετικές πηγές ανά τομέα επικαιροποιούνται διαρκώς.

Συντάκτης(-ες): William Cockburn, Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA)

© Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, 2020

Η αναπαραγωγή επιτρέπεται εφόσον αναφέρεται η πηγή.